

ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ Д. М.

к. е. н., доцент
Хмельницький національний університет

**РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В РАМКАХ
ЄДИНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА**

У статті на основі розроблених елементів механізму підвищення економічного потенціалу та виходячи зі зроблених висновків констатується, що ефективність формування та реалізація планів і програм стратегічного розвитку неможлива без залучення фахівців ззовні, тобто зовнішнього консультанта. Автором пропонується вирішення цього завдання з впровадженням інформаційної системи, яка є основою і неодмінною умовою результативності процесу формування стратегічних рішень розвитку економічного потенціалу підприємства.

Ключові слова: економічний потенціал, розвиток, стратегії, нечітке моделювання, машинобудівні підприємства, інформаційна система.

ВАСИЛЬКОВСКИЙ Д. М.

к. э. н., доцент
Хмельницкий национальный университет

**РЕАЛИЗАЦИЯ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА
В РАМКАХ ЕДИНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ПРЕДПРИЯТИЯ**

В статье на основе разработанных элементов механизма повышения экономического потенциала и исходя из сделанных выводов констатируется, что эффективность формирования и реализация планов и программ стратегического развития невозможна без привлечения специалистов извне, то есть внешнего консультанта. Автором предлагается решение этой задачи с использованием информационной системы, которая является основой и непременным условием результативности процесса формирования стратегических решений развития экономического потенциала предприятия.

Ключевые слова: экономический потенциал, развитие, стратегии, нечеткое моделирование, машиностроительные предприятия, информационная система.

VASYLKIVSKYI D. M.

candidate of economic sciences, associate professor
Khmelnytskyi National University

**IMPLEMENTATION OF DEVELOPMENT STRATEGY OF THE ECONOMIC
POTENTIAL WITHIN THE INTEGRATED INFORMATION SYSTEM
OF THE ENTERPRISE**

In the article on the basis of the elements developed a mechanism to increase the economic potential and the basis of the findings stated that the efficiency of the formation and implementation of plans and programs of strategic development is impossible without the involvement of outside experts, that is, an external consultant. The author proposes a solution to this problem with the use of an information system that is the foundation and a prerequisite for the effectiveness of the process of formation of strategic decisions of the economic potential of the enterprise.

Keywords: economic potential, development strategy, fuzzy modelling, machine-building enterprise, information system.

vasilkivsky@yandex.ua

Постановка проблеми. Досвід провідних корпорацій показав, що проблема віддаленості консультанта або експерта з розвитком інформаційних технологій практично зведена до мінімуму. Так, великі компанії США і Європи вже кілька років тому перейшли на використання інформаційних систем стандарту ERP. Більшість фінансових менеджерів азіатських компаній навряд чи чули про такі системи, не говорячи вже про їхнє впровадження. Хоча є компанії, які зважилися перейти на ERP-системи.

Постановка завдання. Метою дослідження є формування підходу до впровадження інформаційної системи, яка є інструментом для більш ефективного управління та розподілу завдань у рамках формування стратегії розвитку економічного потенціалу підприємства.

Аналіз останніх наукових досліджень. Загальні положення теорії нечітких множин були сформульовані в роботах Л.А. Заде та А. Кофмана (1876 р. та 1982 р. відповідно) [1, 3], де й були обґрунтовані можливості використання лінгвістичних змінних для розв'язання прикладних задач. Також була обґрунтована відмінність від уже існуючих методів наближення, що досить широко використовуються у статистиці. Пізніше ця теорія знайшла досить широке поширення в моделях управління (Д.А. Поспелов, Т. Тетано, К. Асаї) [7, 8], зокрема для експертних систем у рамках САПР, ситуаційного підходу в управлінні (Н.Г. Малишев, А.Н. Меліхов, Л.С. Бернштейн) [5, 6], в управлінні нестаціонарними системами електроприводів (А.И. Зайцев, В.Л. Шашнев, А.В. Бурковський) [2], та при оцінці і формуванні структур бізнес-комунікацій (А.В. Козаченко) [4].

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним завданням автоматизації прийняття складних управлінських рішень є забезпечення інформаційної взаємодії в процесі формування стратегії розвитку та розробки плану. Причому подібна взаємодія повинна охоплювати не тільки служби та підрозділи самого підприємства, але й також забезпечити своєчасне надходження інформації з зовнішніх джерел. Вимоги до інформаційної системи, що забезпечує таку взаємодію повинні бути цілком конкретні, серед основних можна висунути наступні:

1. Адаптованість. У зв'язку з тим, що українська практика має недостатньо досвіду в галузі розробки і впровадження на підприємствах інформаційних систем, а найбільш великими розроблювачами є закордонні компанії, система повинна бути пристосована як до особливостей українського законодавства та систем розрахунків (їх зміні), так і специфіки конкретного підприємства.

2. Надійний захист інформації. Оскільки більшість досліджуваних підприємств мають у своєму розпорядженні достатній обсяг секретної інформації, необхідні протоколи обмеженого доступу, надійності зберігання інформації, що в той же час не повинне знижувати якість взаємодії.

3. Можливість вилученого доступу. При впровадженні на підприємстві зі складною організаційною структурою, необхідна реалізація віддаленого доступу для того, щоб інформацією могли користуватися всі структурні підрозділи організації.

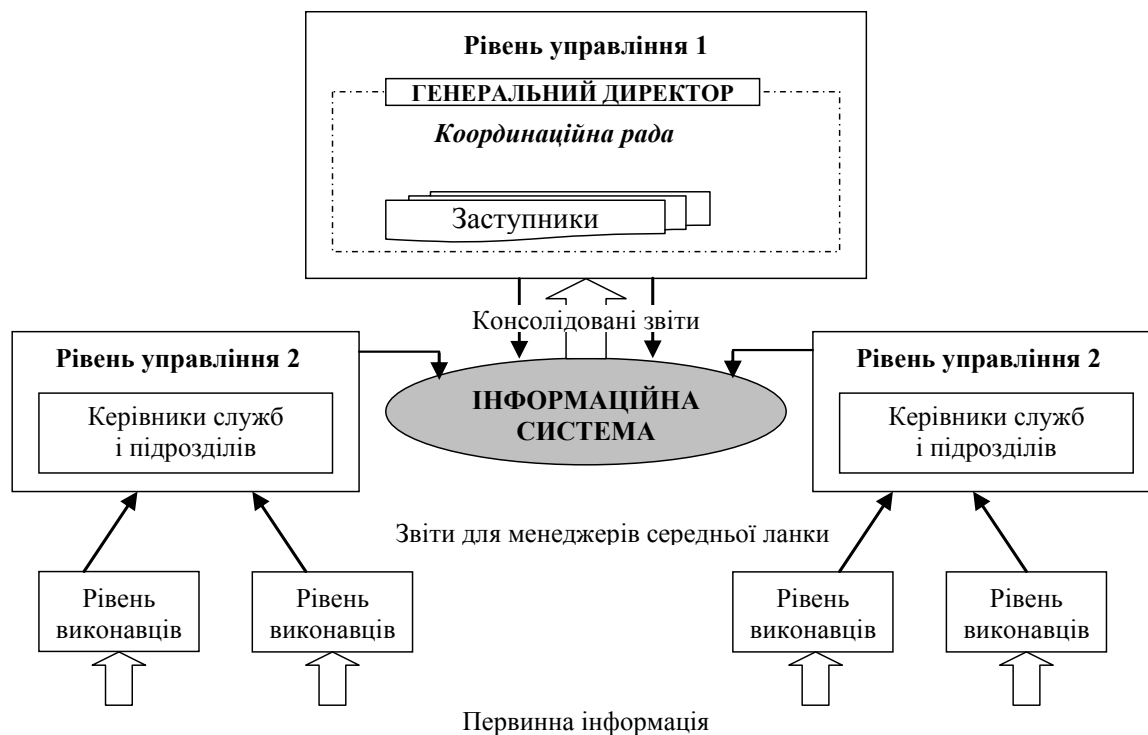
4. Консолідація інформації на рівні підприємств у рамках окремих завдань і періодів часу.

5. Швидкість і надійність надходження інформації для всіх учасників, задіяних у формуванні стратегії розвитку, які працюють на конкретному підприємстві і за його межами.

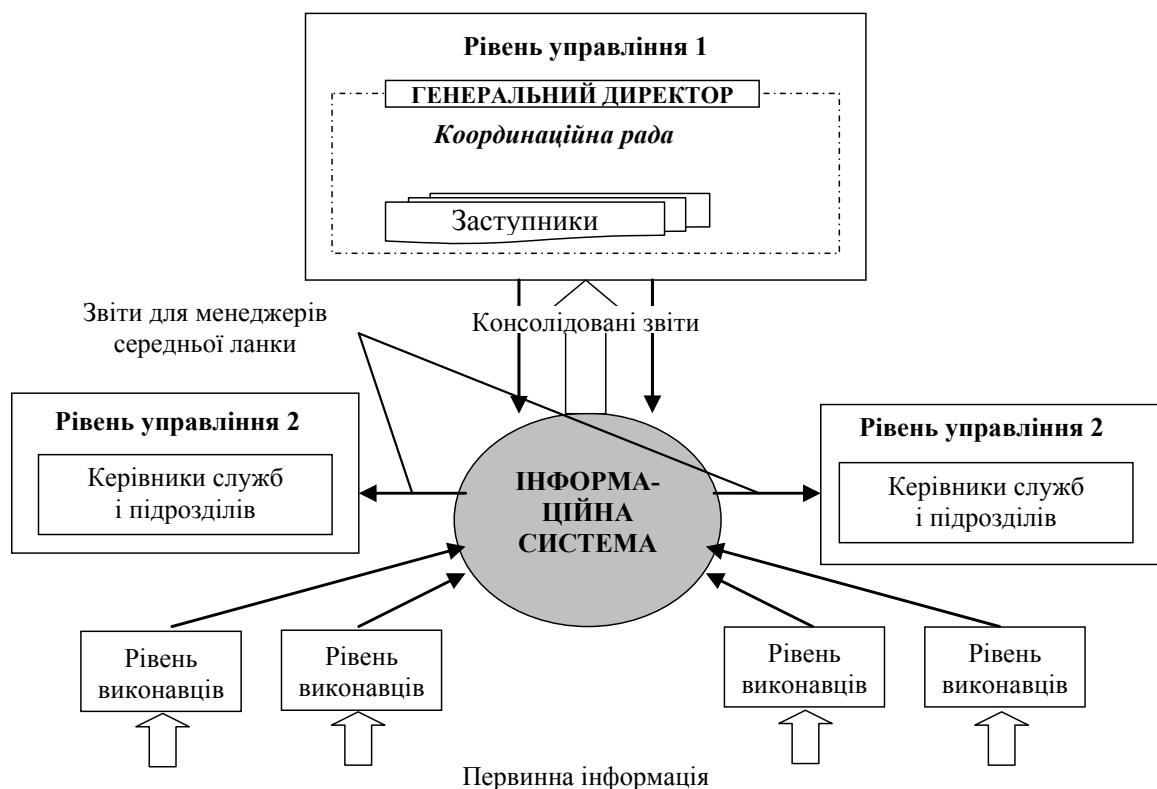
Завдання формування стратегії розвитку економічного потенціалу в рамках інформаційної системи нами реалізується в рамках так званого “інноваційного підходу” до автоматизації діяльності, що представляється особливо актуальним через відсутність на переважній більшості підприємств галузі машинобудування повномасштабної інформаційної системи.

Цей підхід до автоматизації діяльності підприємства заснований на використанні інноваційних систем, що адаптуються – систем, “здатних саморегулюватися відповідно до змін зовнішніх умов”. Ця особливість подібного роду систем уможливорює “автономну” послідовну автоматизацію окремих ділянок діяльності організації з поступовим “виросуванням” єдиної системи, що охоплює всю організацію.

Очевидно, що при послідовній автоматизації, а саме не всієї організації, а невеликої ділянки значно знижується навантаження на персонал і мінімізуються немінучі організаційні та психологічні проблеми впровадження. При цьому важливою якістю подібної системи є те, що система має можливість вирощування “зверху вниз”, коли, в першу чергу, автоматизує не діяльність виконавців, а рівень підготовки і структурованого представлення інформації для керівництва вищої і середньої ланок, що в принципі відповідає вимогам формування стратегії розвитку економічного потенціалу підприємства (рис. 1, а, б).

а) етап 1: автоматизація верхніх рівнів управління

б) етап 2: створення єдиного інформаційного простору

Рис. 1. Впровадження інформаційної системи (етапи 1 та 2)

Впровадження інформаційної системи є основою і неодмінною умовою результативності процесу формування стратегічних рішень розвитку економічного потенціалу підприємства.

На рис. 2 представлений алгоритм формування стратегії розвитку економічного потенціалу підприємства в рамках загального підходу до організації процесу підвищення

економічного потенціалу підприємства на основі єдиної інформаційної системи. Цей підхід містить узагальнений склад етапів, і базується на сформульованих автором розділі загальних положеннях щодо формування організаційної складової механізму підвищення економічного потенціалу.

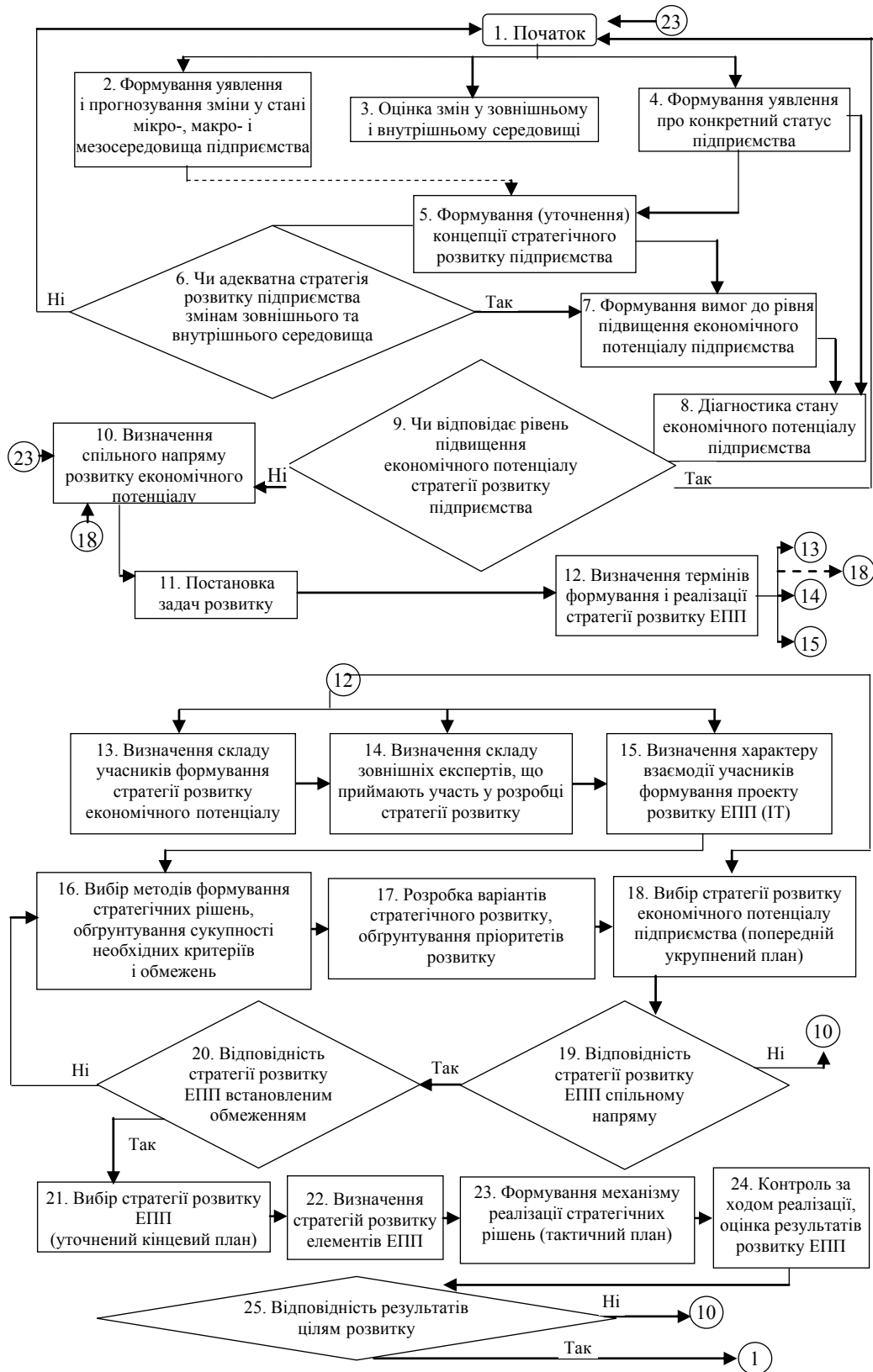

Рис. 2. Алгоритм формування стратегії розвитку ЕПП (укрупнений підхід)

Інший, на нашу думку, не менш важливий аспект, полягає в тому, що кожний з

потенціалів підприємства має свої особливості – значення, структура, призначення, перелік показників, за допомогою яких він може бути описаний. Для оцінки цих складових економічного потенціалу і вироблення відповідної стратегії розвитку, можуть бути ефективно використані розроблені та широко застосовувані на практиці методи. Так, для аналізу зовнішнього оточення найбільш доцільні методи:

– SWOT-аналіз – виявлення, аналіз і оцінка сильних і слабких сторін підприємства, її можливостей і погроз, виходячи зі стану зовнішнього середовища;

– аналіз стратегічної позиції – виявлення та аналіз стратегічних зон господарювання і стратегічного портфелю в цілому;

– аналіз сегментів ринку – визначення та аналіз ринкових сегментів, на яких функціонує підприємство; аналіз купівельного попиту;

– аналіз конкуренції – визначення та аналіз видів і основних факторів конкуренції, конкретних конкурентів;

– позиційний аналіз – визначення та аналіз місця, займаного підприємством, його продукцією, окремими торговельними марками й товарами: стосовно інших підприємств, торговельним маркам і продуктам.

Перераховані методи більшою мірою націлені на оцінку позиції, підприємства в зовнішньому середовищі. Дати оцінку стану внутрішнього середовища найбільш доцільно на основі аналізу господарської діяльності, що являє собою системне, комплексне вивчення, вимір і узагальнення впливу факторів на результати діяльності підприємства шляхом обробки спеціальними прийомами системи показників плану, обліку, звітності та інших джерел інформації з метою підвищення ефективності виробництва. З огляду на те, що господарська діяльність містить у собі окремі підсистеми (економіка, техніка, технологія, організація виробництва, соціальні умови праці, природоохоронна діяльність тощо), то виділяють й відповідні види аналізу, об'єднані в аналіз господарської діяльності, а саме:

Техніко-економічний аналіз. Основні функції його покладені на технічні служби підприємства (головного інженера, головного технолога та ін.). Змістом є вивчення взаємодії технічних та економічних процесів і встановлення їхнього впливу на економічні результати діяльності підприємства.

Фінансово-економічний аналіз – основну увагу приділяє фінансовим результатам діяльності підприємства: виконанню фінансового плану, ефективності використання власного й позичкового капіталу, виявленню резервів збільшення суми прибутку, зростанню рентабельності, поліпшенню фінансового стану та платоспроможності підприємства.

Аудиторський (бухгалтерський) аналіз – це експертна діагностика фінансового “здоров'я” підприємства. Проводиться аудиторами з метою оцінки та прогнозування фінансового стану і фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

Соціально-економічний аналіз – вивчає взаємозв'язок соціальних і економічних процесів, їх вплив один на одного та на економічні результати господарської діяльності.

Економіко-статистичний аналіз – застосовується для вивчення масових суспільних явищ на різних рівнях керування: підприємства, галузі, регіону.

Економіко-екологічний аналіз – досліджує взаємодію екологічних і економічних процесів, пов'язаних зі збереженням і поліпшенням навколишнього середовища і витратами на екологію.

Маркетинговий аналіз – застосовується для вивчення зовнішнього середовища функціонування підприємства, ринків сировини і збуту готової продукції, її конкурентоспроможності, попиту та пропозиції, комерційного ризику, формування цінової політики, розробки тактики та стратегії маркетингової діяльності.

Варто також зупинитися на особливостях використання інформаційних технологій у рамках формування стратегічних рішень. У наведеному алгоритмі це стосується більшості етапів, однак вважаємо за доцільне пояснити особливість програмного забезпечення для завдань, реалізованих у рамках етапів 15–21 (див. рис. 2).

Програмний продукт, що є невід'ємною складовою організації процесу формування

стратегії розвитку, призначений для вироблення спільних рішень групою експертів, які працюють над одним проектом. Програма дозволяє взаємодіяти експертам, що перебувають один від одного на значних відстанях, тому реалізована у вигляді інтернет-додатка.

Користувачі програми можуть, залежно від індивідуальних повноважень, читати та редагувати опубліковані в програмі матеріали, міняти доступ до цих матеріалів для інших користувачів, обмінюватися груповими та індивідуальними повідомленнями з користувачами програми, робити запити до інших користувачів і контролювати їхнє виконання. У програмі повинна бути передбачена складна схема безпеки, що дозволяє оперувати індивідуальними та груповими повноваженнями користувачів програми, а також контролювати різні процеси програми: авторизація користувачів, обмін повідомленнями і запитам, публікація повідомлень на конференції, редагування інформаційних записів, розмежування доступу до ресурсів і функцій програми.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, у результаті формування механізму підвищення економічного потенціалу на підприємстві була сформована стратегія, що базується на обґрунтуванні напряму розвитку економічного потенціалу відповідно до рівня впливу зовнішніх факторів, використанні методу нечіткого моделювання і моделюванні процесу організаційної взаємодії.

Запропонована методика визначення напряму стратегічного розвитку дозволяє залежно від ступеня негативності мікро-, макро- і мезорівня підприємства виробити загальний (найбільш прийнятний) напрям розвитку потенціалу, що виражається в активній, пасивній або компенсаційній моделі розвитку. Розроблена методика формування стратегії розвитку економічного потенціалу підприємства, що передбачає можливість проведення діагностики та обґрунтування пріоритетів розвитку в рамках методу нечіткого моделювання надає можливість встановлення нечітких меж основних параметрів розвитку і визначає взаємодію елементів економічного потенціалу в процесі реалізації стратегії.

Список використаних джерел

1. Заде Л. А. Понятие лингвистической переменной и его применение к принятию приближенных решений / Л. А. Заде. – М. : Мир, 1976. – 379 с.
2. Зайцев А. И. Нечеткое управление сложными техническими системами и комплексами : монографія / А. И. Зайцев, В. Л. Сташнев, А. В. Бурковский. – Воронеж : Гос. техн. университет, 2003. – 225 с.
3. Кофман А. Введение в теорию нечетких множеств / А. Кофман. – М. : Радио и связь, 1982. – 471 с.
4. Малый бизнес: стойкость и компенсаторные возможности : монография / А. В. Козаченко, А. Э. Воронкова, В. Ю. Медяник и др. – К. : Либра, 2003. – 328 с.
5. Малышев Н. Г. Нечеткие модели для экспертных систем в САПР / Н. Г. Малышев, Л. С. Берштейн, А. В. Боженюк. – М. : Энергоатомиздат, 1991. – 352 с.
6. Мелихов А. Н. Ситуационные советующие системы с нечеткой логикой / А. Н. Мелихов, Л. С. Бернштейн, С. Я. Коровин. – М. : Наука, 1990. – 302 с.
7. Нечеткие множества в моделях управления и искусственного интеллекта / под ред. Д. А. Поспелова. – М., 1986. – 426 с.
8. Нечеткие множества и теория возможностей. Последние достижения / под ред. Р. Ягера. – М. : Радио и связь, 1986. – 473 с.